

Yhdyskuntajätevesien suositussopimuksen liitemuistio

Suositusopimuksen luonteesta

Suositusopimuksen allekirjoittajilla ympäristöministeriöllä, Suomen Kuntaliitto ry:llä ja Suomen Vesilaitosyhdistys ry:llä ei ole suoria vaikutusmahdollisuuksia tehostaa jätevesien käsittelyä. Ympäristöministeriön päätehtävänä on muun ohella vesiensuojeluun liittyvän lainsäädännön valmistelu sekä valtakunnallisten vesiensuojelun ohjelmien valmistelu. Yhdyskuntajätevesien puhdistuksen ympäristönsuojelulakiin perustuvat vaatimukset määräytyvät laitoskohtaisesti ympäristölupaviranomaisen myöntämässä ympäristöluvassa. Jätevesien puhdistuksesta vastaa puhdistamon haltija, joka yleensä on vesihuoltolaitos. Vesihuoltolaitokset ovat lähes poikkeuksetta kuntien hallinnassa. Kuntaliitto on kuntien yhteinen etujärjestö ja Vesilaitosyhdistys vastaavasti vesihuoltolaitoksia kattavasti edustava edunvalvontajärjestö. Sopijaosapuolet edustavat keskeisiä valtakunnallisia viranomais- ja toimijatahoja yhdyskuntajätevesien puhdistuksen toimialalla.

Koska allekirjoittajilla ei ole välitöntä operatiivista vastuuta jätevesien käsittelyn tehostamiseen, suositussopimus ei ole juridisesti sitova. Suositussopimus on nimensä mukaisesti ensisijaisesti suositus, jossa todetaan julkisesti osapuolten yhteinen tahdonilmaus tavoitteista ja toimista, joita osapuolet osaltaan toteuttavat rehevöitymisen vähentämiseksi. Vuosittain julkaistava toimenpanon seurannan tavoitteena on vahvistaa suositussopimuksen toimeenpanoa.

Suositusopimus on ympäristöhallinnon ensimmäinen vesihuoltoalan kanssa tekemä toimialasopimus. Toimeenpanon seurannan tavoitteena on myös saada kokemusta menettelyn soveltuvuudesta ja kehittämistarpeista. Sopimuskäytännön jatkamista arvioidaan saatujen kokemusten pohjalta sopimuksen päättyessä.

Suositusopimuksen soveltamisalasta

Suositusopimuksella pyritään vesien suojelun keskeisen ongelman, rehevöitymisen, vähentämiseen asettamalla tavoitteet yhdyskuntajätevesien fosfori- ja typpikuormituksen vähentämiselle sekä sopimalla tavoitetta tukevista toimista.

Suositusopimuksessa ei esitetä tavoitteita haitallisten ja vaarallisten aineiden vähentämiselle. Ravinnepäästöjen vähentämistoimet parantavat jätevesien käsittelyä yleisesti, jolloin samalla myös useiden jätevesissä olevien haitallisten aineiden vesipäästöt pienenevät.

Haitallisten aineisiin liittyvän tiedon lisääntyessä myös niiden merkitys vesien suojelussa on kasvamassa. Ympäristönsuojelulain aiheuttamisperiaatteen mukaisesti haitallisten aineiden päästöjä ehkäistään ensisijassa päästölähteellä suoritettavin toimenpitein, joilla estetään aineiden pääsy yhdyskuntajäteveden joukkoon. Päästölähteellä tapahtuva päästöjen ehkäisy toteutetaan ympäristöluvan lisäksi vesihuoltolaitosten ja toiminnanharjoittajan välisillä jätevesien johtamissopimuksilla sekä vesihuoltolaitosten viestinnällisillä keinoilla. Valtioneuvoston asetuksen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista 1022/2006 ja sitä täydentävien asetusten toimeenpanolla rajoitetaan haitallisten ja vaarallisten aineiden päästöjä vesistöön.

Suositusopimuksen toteuttaminen

Sopimuksessa kaikki sopimuspuolet sitoutuvat edistämään omassa toiminnassaan sopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kuntaliitto ja Vesilaitosyhdistys pyrkivät tiedottamalla, suosituksilla ja tavoitteiden toteutumista tukevia hankkeita edistämällä vaikuttamaan siten, että heidän edustamansa tahot eli kunnat ja vesihuoltolaitokset pyrkivät omassa toiminnassaan suositussopimuksen tavoitteita kohti. Ympäristöministeriö tiedottaa valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisille suositussopimuksen sisällöstä, tavoitteista ja mahdollisuudesta ottaa suositussopimus huomioon ympäristölupakäsittelyssä.

Ennustettu käsittelemättömien jätevesien ravinnekuormituksen kehitys vuoteen 2015

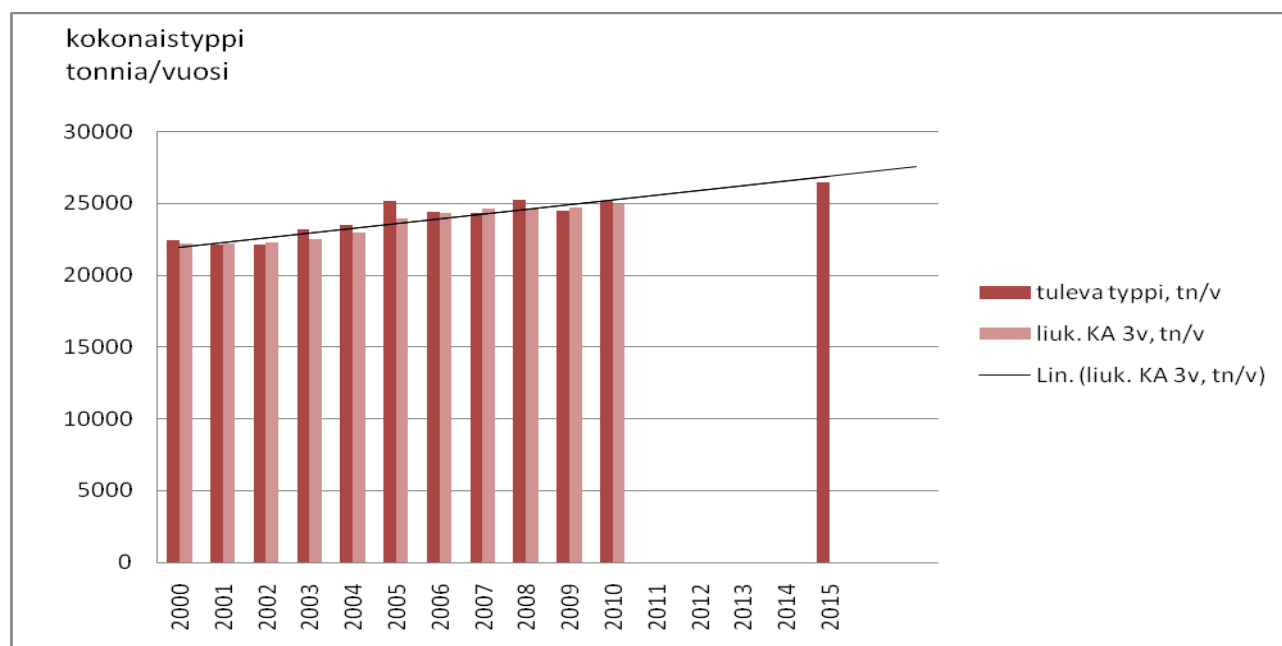
Suositusopimuksen voimassaoloaikana vesihuoltolaitosten toimintaympäristössä on ennustettu tapahtuvan muutoksia, jotka on otettu huomioon ravinnekuormitusten tavoitteissa.

Vuonna 2015 käsittelemättömän jäteveden sisältämän kokonaistypen määrän on ennustettu olevan yhteensä 26 500 tonnia ja kokonaisfosforin määrän vastaavasti 4 500 tonnia. Tulokuormituksen kasvu typen osalta on vajaa 7 % ja fosforin osalta vajaa 3 % vuoden vuosien 2005-2007 tasosta.

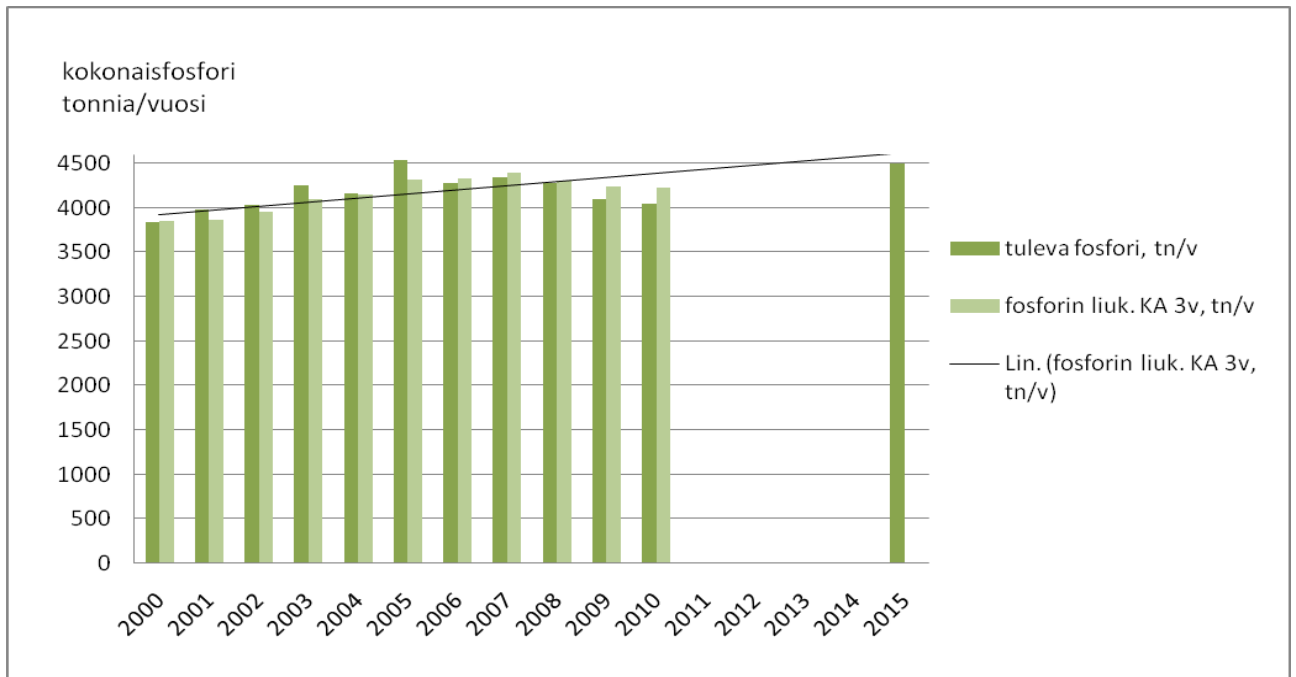
Toteutunut kehitys on tehty ympäristöhallinnon ympäristölupien seurannan VAHTI - tietojärjestelmän tietoihin perustuen. Ennusteet ovat asiantuntija-arvioita, joissa on otettu huomioon taajamien asutuksen muuttoliikkeestä aiheutuva kasvu, viemäriverkostojen laajentuminen haja-asutusalueille sekä haja-asutuksen jätevesilietteiden lisääntyvästä käsittelystä aiheutuva puhdistamoiden kuormituksen lisääntyminen. Fosforin osalta on myös otettu huomioon vuosien 2005-2010 aikana tapahtunut fosforimäärän pienentyminen, jonka syytä ei tarkemmin tiedetä.

Käsittelemättömien jätevesien vuotuiset ravinne määrät vuoteen 2010 sekä ennustettu kehitys on esitetty oheisissa kuvaajissa 1 ja 2.

Kuvaaja 1. Käsittelemättömien yhdyskuntajätevesien sisältämä typpi: vuotuisen ainemäärän ja sen kolmen vuoden liukuvan keskiarvon kehitys sekä vuoden 2015 ennustettu tilanne.

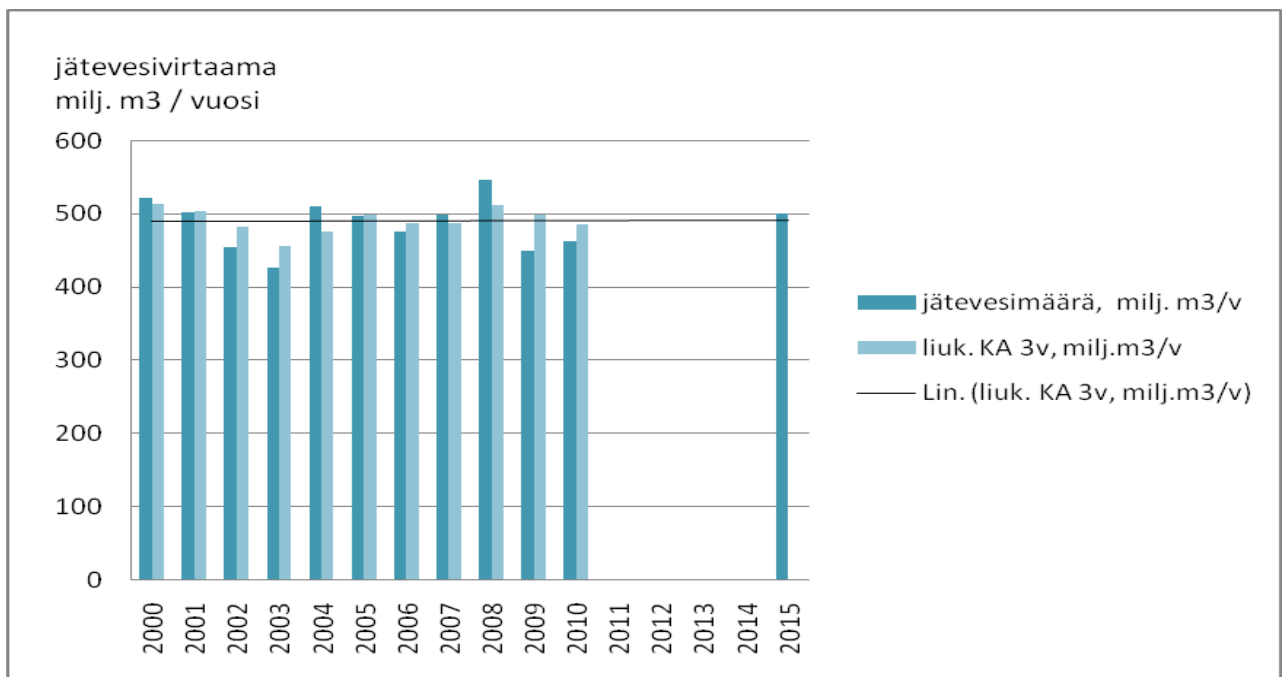

Kuvaaja 2. Käsittelemättömien yhdyskuntajätevesien sisältämä fosfori: vuotuisen ainemäärän ja sen kolmen vuoden liukuvan keskiarvon kehitys sekä vuoden 2015 ennustettu tilanne.

Jätevesien vuotuinen tulovirtaama puhdistamoille vuonna 2015 on ennustettu olevan 500 milj. m³, joka on samaa tasoa kuin vuosina 2005-2007 keskimäärin. Viemäriverkostojen korjaus- ja uusimistöiden seurauksena vuotovesien määrän ennustetaan vähenevän niin, että se kompensoi liittyjien määrän kasvusta aiheutuva lisäyksen. Jätevesimäärä ja sen vuotuiset vaihtelut on esitetty kuvaajassa 3.

Kuvaaja 3. Yhdyskuntajätevesien kokonaismäärän vaihtelua esitettynä vuotuisina jätevesimäärinä ja kolmen vuoden liukuvina keskiarvoina sekä vuoden 2015 ennustettu tilanne.

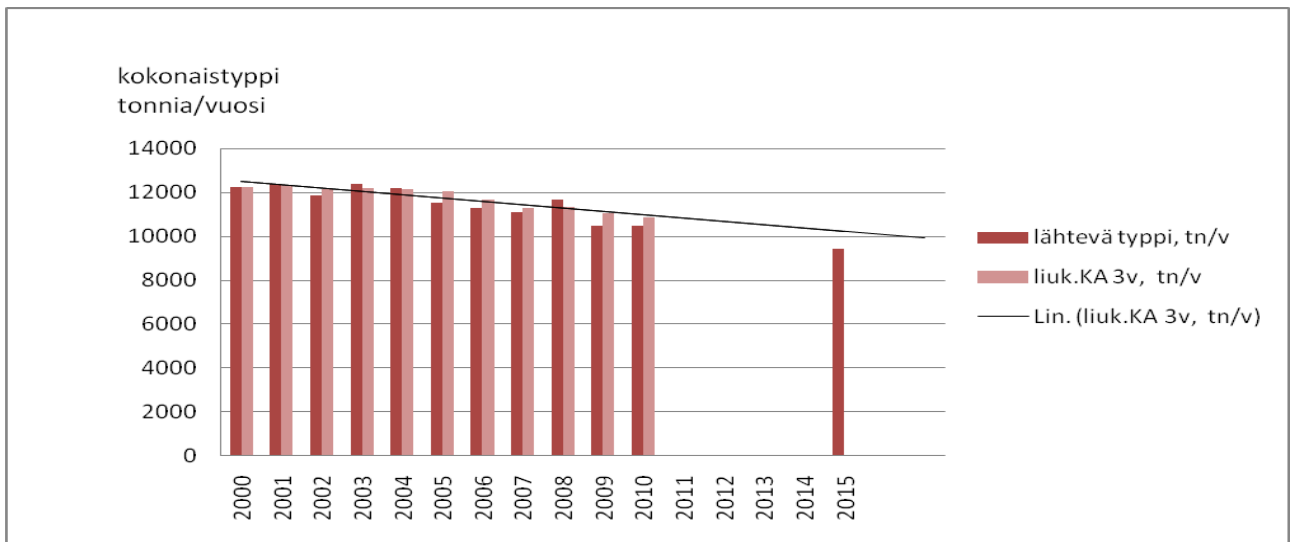

Jätevesien ravinnekuormituksen toteutunut kehitys ja vähentämistavoite

Jätevesistä vesiin joutuvaa ravinnekuormitusta seurataan suositussopimuksen mukaisesti ympäristöhallinnon ympäristölupien valvonnan VAHTI -tietojärjestelmän tiedoilla

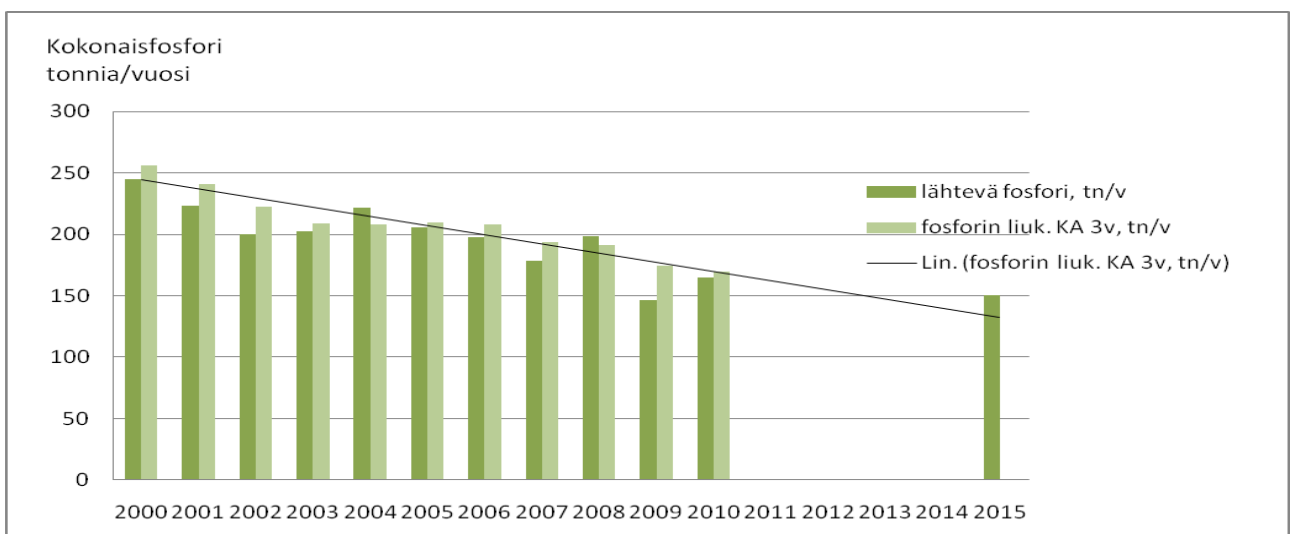
Suosituksopimuksen tavoitteena on parantuneen jätevedenpuhdistuksen seurauksena vähentää jätevesikuormitusta vesiin siten, että vuonna 2015 kokonaistyyppikuormitus on alle 9400 tonnia. Kuvaajassa 4 on kokonaistyyppikuormituksen toteutunut kehitys sekä vuoden 2015 tavoite.

Kuvaaja 4. Yhdyskuntajätevesien kokonaistyyppikuormitus vesiin: vuotuisen ainemäärän ja sen kolmen vuoden liukuvan keskiarvon kehitys sekä vuoden 2015 kuormitustavoite.

Fosforikuormituksen osalta suositussopimuksen tavoitteena on parantaa jätevedenpuhdistusta siten, että vuonna 2015 kokonaisfosforikuormitus vesiin olisi alle 150 tonnia. Kuvaajassa 5 on tarkasteltu fosforikuormituksen vähentämistavoitetta suhteessa toteutuneeseen kehitykseen.

Kuvaaja 5. Yhdyskuntajätevesien kokonaisfosforikuormitus vesiin: vuotuisen ainemäärän ja sen kolmen vuoden liukuvan keskiarvon kehitys sekä vuoden 2015 kuormitustavoite.

Sopimuksen tavoitteiden toteutumisen seuranta

Tavoitteiden toteutumista ja vesihuoltolaitosten toimintaympäristön kehitystä tarkastellaan vuosittain suositussopimuksen toteutumisen seurannan yhteydessä. Tavoitearvoihin pyritään tasaisen kehityksen avulla. Olosuhteiden vaihtelusta johtuen yksittäisen vuoden tulokset voivat vaihdella merkittävästi, joten tavoitteiden toteutumisen seurannassa tarkastellaan aina myös viimeisten kolmen vuoden keskiarvon kehitystä.

Seurannassa tavoitteiden toteutumista arvioidaan sopimuksen sisältämien tavoitearvojen perusteella. Mikäli vesihuoltolaitoksista riippumaton kehitys johtaa tilanteisiin, joiden vuoksi tavoitearvojen saavuttamisen edellytykset poikkeavat oleellisesti ennakoidusta, tämä otetaan huomioon tuloksia arvioitaessa ja niistä tiedotettaessa. Jos käsittelemättömän jäteveden kuormituksen ja määrän kehitys poikkeaa vaikuttavasti ennustetusta, kuormitustavoitteita voidaan tarkistaa poikkeamaa vastaavasti.

Sopimuksen vaikuttavuutta seurataan vuosittain selvittämällä tehdyistä ympäristölupa-hakemuksista laitosten halukkuutta toteuttaa vapaaehtoisia toimia ja annetuista ympäristöluvista lupaehtojen kehittymistä. Seurannan tämän osion käytännön järjestämisestä sovitaan erikseen.

Sopimuksen muiden kehittämistavoitteiden seuraamiseksi sopijapuolten suositussopimusta edistävät toimet kerätään ja julkaistaan vuosittain. Näitä toimia ovat muun muassa hankkeet ja tilaisuudet, joilla tuetaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

11.11.2011